

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne: **T. V.**, nar. 20. 06. 1944, A., zast. JUDr. I. Š., advokátkou, Z., proti žalovanému: **P. C., s. r. o., M.**, IČO: X., zast. JUDr. A. C., advokátkou, K., za účasti Združenia na ochranu občana spotrebiteľa – H., so sídlom E. IČO: X. ako vedľajšieho účastníka na strane žalobcu, o určenie neplatnosti právneho úkonu, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 31. marca 2011, sp.zn 1 Cob388/2010,takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 31. marca 2011, sp. zn 1 Cob 388/2010 **z r u š u j e** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava II rozsudkom z 15.06.2010 č.k. 42Cb/282/2008-184 určil, že zmluva o revolvingovom úvere č. X. uzavretá medzi účastníkmi konania 24.07.2007 je neplatná, žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobkyňi náhradu trov konania a vo zvyšku konanie zastavil. V odôvodnení svojho rozhodnutia poukázal na to, že aj keď maximálna výška úrokov, odplaty pri peňažných pôžičkách ani pri úveroch nie je limitovaná právnym predpisom a závisí výlučne na dohode zmluvných strán, nie je neobmedzená. Dohoda o výška úrokov musí byť v súlade s ustanovením § 39 OZ, teda nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi. V prípade, že právny úkon je postihnutý takouto vadou je absolútne neplatný. O takomto stave môžeme hovoriť vtedy ak dohodnuté úroky presiahnu mieru úrokov poskytovaných peňažnými ústavmi v čase uzatvorenia zmluvy. Výška úrokov poskytovaných peňažnými ústavmi v čase uzatvorenia zmluvy sa pohybovala od 9 % do 19 % p.a. Súd prvého stupňa skonštatovať, že zosumarizovaním všetkých uvedených skutočností a s prihliadnutím k výkladu priaznivejšieho pre spotrebiteľa súd dospel k záveru, že zmluva o úvere zo dňa 24.07.2007 uzatvorená medzi účastníkmi konania

je nevyvážená a značne nepriaznivá pre spotrebiteľa a preto ju hodnotí ako absolútne neplatnú.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalovaného rozsudkom z 31. marca 2011, sp. zn 1 Cob388/2010 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Po preskúmaní veci dospel k záveru, že v prejednávanej veci je nepochybné, že úmyslom žalobkyne bolo požičať si od žalovaného jednorázovo čiastku 30 000 Sk, túto splácať až do jej úplného zaplataenia v dohodnutých splátkach. Nebolo jej úmyslom uzatvoriť zmluvu o revolvingovom úvere, ktorý je terminovaným úverom a môže byť otvorený za rovnakých podmienok, vždy však po ukončení jedného cyklu. Svedčí o tom jej úmysel použiť túto jednorazovú pôžičku na návštevu svojej sestry v zahraničí. Skonštatoval, že keďže úmyslom žalobkyne bolo uzavretie jednorazovej zmluvy o pôžičke a žalovaný o tomto omyle musel vedieť, resp. ho zámerne vyvolal, je právny úkon v súlade s ust. § 49a OZ relatívne neplatný a žalobkyňa sa ho dovolala, pretože ho uplatnila v zákonom stanovenej premlčacej lehote.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný, ktorý ho navrhol zrušiť a vec mu v rozsahu zrušenia vrátiť na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania dôvodil podľa ust. § 237 písm. f) O. s. p. Odňatie možnosti konať pred súdom vidí v tom, že odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa, nakoľko na základe aplikácie ust. § 49a Občianskeho zákonníka v spojení s § 40a dospel k záveru, že žalobca pri uzatváraní zmluvy konal v omyle. Z obsah dovolaním napadnutého rozsudku vyplýva cit. „Odvolací súd preto rozsudok súdu prvého stupňa podľa ust. § 219 ods. 1 O. s. p. ako vecne správny potvrdil, i keď z iných právnych dôvodov.“ Súd prvého stupňa však neplatnosť zmluvy odôvodnil tak, že „je nevyvážená a značne nepriaznivá pre spotrebiteľa a preto ju súd hodnotí ako absolútne neplatnú“ Ust. § 49a Občianskeho zákonníka nebolo na prejednávanej veci v konaní pred súdom prvého stupňa použité, keďže ten dôvod neplatnosti oprel výlučne o ustanovenie § 39 Občianskeho zákonníka. Poukázal na § 213 ods. 2 O. s. p. a na skutočnosť, že odvolací súd nevyzval žalovaného na vyjadrenie sa k aplikácii ust. § 49a Občianskeho zákonníka pred vydaním svojho rozhodnutia a neumožnil mu tak ani len sa vyjadriť k jeho použitiu. Nakoľko toto ustanovenie nebolo použité v rozhodnutí súdu prvého stupňa, postup odvolacieho súdu je zaťažený vadou zmätočnosti podľa ust. § 237 písm. f) O. s. p, keďže odvolateľovi sa takto odňalo právo konať pred súdom podľa § 213 ods. 2 O. s. p.

V ďalšom texte dovolania žalovaný odôvodnil podanie dovolania tzv. inou vadou v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) O. s. p., ktorá spočíva v procesne nesprávnom postupe súdov, ktorý na rozdiel od procesných väd konania uvedených v § 237 O. s. p nezakladá zmätočnosť.

Inú vadu vidí v tom, že odvolací súd v rozpore s obsahom zmluvy o revolvingovom úvere a v rozpore s obsahom účastníckej výpovede žalobcu vyvodil záver, podľa ktorého žalobca nevedel, akú zmluvu v skutočnosti podpisuje.

Žalovaný taktiež namietal nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom v zmysle ust. § 241 ods. 2 písm. c) O. s. p, ktoré videl v tom, že dôvody odvolacím súdom uvádzané, pre ktoré posúdil zmluvu neplatnú ako celok sa vzťahujú len na ustanovenia o revolvingu, ktoré v zmysle § 41 Občianskeho zákonníka predstavujú oddeliteľnú časť zmluvy.

Žalobkyňa sa k podanému dovolaniu nevyjadрила.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.), ktorý je zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.) preskúmal rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1, 2 O. s. p. a dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je dôvodné.

Z ustanovenia § 236 ods. 1 O. s. p. vyplýva, že dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

V prejednávanvej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O. s. p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O. s. p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O. s. p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4.

Podľa ustanovenia § 241 ods. 2 O. s. p. dovolanie možno odôvodniť len tým, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v ustanovení § 237 O. s. p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O. s. p.) sa zaoberá

procesnými vadami uvedenými v § 237 O. s. p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Zákonné ustanovenie § 237 O. s. p. pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku alebo uzneseniu) odvolacieho súdu, ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Vzhľadom na zákonnú povinnosť vyplývajúcu z ustanovenia § 242 ods. 1 O. s. p. dovolací súd predovšetkým skúmal, či v konaní nedošlo k uvedeným vadám konania

Z ustanovenia § 237 písm. f/ O. s. p. vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu , ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky: 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.

O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O. s. p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. O taký prípad v prejednávanej veci ide.

Podľa § 213 ods. 2 O. s. p., ak je odvolací súd toho názoru, že sa na vec vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie vo veci rozhodujúce, vyzve účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

Účelom tohto zákonného ustanovenia, je predovšetkým zabrániť vydávaniu tzv. prekvapivých rozhodnutí. Ako sa uvádza v dôvodovej správe k zákonu č. 384/2008 Z. z., ktorým bolo uvedené ustanovenie zavedené do O. s. p. účastník bude mať možnosť vyjadriť sa k novej aplikácii doposiaľ nepoužitého ustanovenia, resp. inštitútu na zistený skutkový stav. Ustanovenie posilňuje právo na spravodlivý proces tým, že účastník bude môcť až po samotné rozhodnutie argumentovať a predvídať možné rozhodnutie súdu.

Výzva odvolacieho súdu je plnením osobitného druhu tzv. manudukčnej povinnosti opravného súdu. Podstatou tejto poučovacej povinnosti je zabrániť odňatiu možnosti konať pred odvolacím súdom a teda zabezpečiť riadny prístup k spravodlivému procesu aj po podaní odvolania. Ustanovenie právneho predpisu je pre vec rozhodujúce vtedy, keď odvolací súd mieni toto ustanovenie urobiť právnym základom pre rozhodnutie vo veci samej.

V prejednáwanej veci súd prvého stupňa dospel k záveru, že zmluva o úvere zo dňa 24. 07. 2007 uzatvorená medzi účastníkmi konania je nevyvážená a značne nepriaznivá pre spotrebiteľa a preto ju zhodnotil ako absolútne neplatnú. Z odôvodnenia rozsudku je zrejmé, že absolútnu neplatnosť zmluvy oprel o § 39 Občianskeho zákonníka. Odvolací súd dospel k záveru že rozsudok súdu prvého stupňa je vecne správny a preto ho potvrdil, avšak ako uvádza z iných právnych dôvodov. Uviedol, že vzhľadom na skutočnosť, že úmyslom žalobkyne bolo uzavretie jednorázovej zmluvy o pôžičke a žalovaný o tomto omyle musel vedieť, resp. ho zámerne vyvolal, je právny úkon v súlade s ust. § 49a OZ relatívne neplatný a žalobkyňa sa ho dovolala, pretože ho uplatnila v zákonom stanovenej premlčacej lehote.

Odvolací súd v porovnaní so súdom prvého stupňa použil ustanovenie § 49a Občianskeho zákonníka, ktoré považoval za rozhodujúce pre rozhodnutie veci. V súlade s ustanovením § 213 ods. 2 O. s. p. mal preto vyzvať účastníkov konania, aby sa k jeho možnému použitiu vyjadrili. Zo spisu, ale nevyplýva, že odvolací súd takto postupoval a žalovanému nevytvoril procesnú možnosť vyjadriť sa k aplikácii predmetného ustanovenia. Jeho procesný postup v dôsledku toho vykazuje vady konania v zmysle ustanovenia § 237 písm. f/ O. s. p.

Uvedená skutočnosť, že došlo v konaní k procesnej vade podľa § 237 písm. f/ O. s. p., je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu v napadnutej časti vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne. Vzhľadom na dôvody, ktoré viedli k potrebe zrušiť rozhodnutie odvolacieho súdu v napadnutej časti, nezaoberal sa dovolací súd ďalšími námietkami žalovaného uvedenými v dovolaní.

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti podľa § 243b ods. 1 O. s. p. zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O. s. p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31.mája 2012

JUDr. Jana Zemaníková, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Lucia Blažíčková